

Vijf tips om droogte het hoofd te bieden

Droge zomers lijken stilaan eerder regel dan uitzondering te worden. Weken zonder neerslag, hittegolven en temperatuurrecords: voor landbouwers zijn de gevolgen niet mals. Kurkdroge akkers, verdorde weides, gewassen en dieren in stress en het landschap dat probeert te overleven. Voor extreme weersomstandigheden zijn er helaas geen pasklare oplossingen. Enkel preventieve maatregelen kunnen de impact van de droogte verminderen. Hoe kan jij als landbouwer anticiperen op de droogte en werken aan een klimaatrobuuste landbouw?

Brecht Herteleer en Ine Deroo, Boeren Natuur Vlaanderen

© FOTOS: BOEREN NATURE VLAANDEREN

Dankzij een stuw wordt het water gebufferd in de perceelsgracht en krijgt het zo meer tijd om te infiltreren.

1 Plaats een stuw in je perceelsgracht

Stuwjes zijn eenvoudige technische constructies die je als landbouwer in staat stellen het water te bufferen in de aanwezige perceelsgrachten. Ze laten bij verschillende weersomstandigheden hun nut zien. Bij overvloedige regen bufferen ze het water in de gracht zodat er stroomafwaarts minder wateroverlast ontstaat. Tegelijkertijd houden ze op die manier het water langer beschikbaar wanneer de neerslag het laat afweten. Door te zorgen dat het water niet meteen wordt afgevoerd, krijgt het de kans om te infiltreren in de bodem en de grondwatertafel aan te vullen. De gewassen op de aanpalende akkers en weides langs de gracht profiteren van deze grotere waterbeschikbaarheid en kunnen daardoor droogtestress langer uitstellen. Regelbare stuwen zijn via de NPI-steun 100% vergoedbaar (exclusief btw) tot een maximumbedrag van 3000 euro per stuw. Een omgevingsvergunning voor de aanleg van een stuw is verplicht.

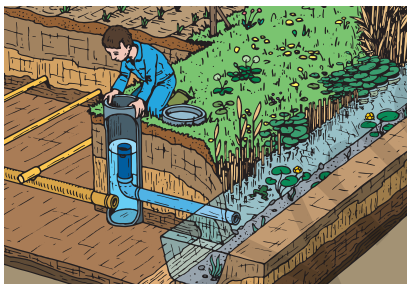
2 Verhoog het organischestofgehalte van je bodem

Een gezonde bodem is voorzien van voldoende organische stof, die ontstaat door de afbraak van vers plantaardig en dierlijk materiaal. Zo breken diverse bodemorganismen zoals regenwormen, bacteriën en schimmels oogst- en plantresten, stalmest en compost af tot onherkenbare fracties. Dit maakt van de bodem een 'spons' die het water beter vasthoudt en ook weer afgeeft wanneer nodig. Het bestaat voor ongeveer de helft uit organische koolstof. Op die manier helpt de opslag van koolstof in de bodem ook in de strijd tegen de klimaatverandering, die verantwoordelijk is voor de steeds grotere weersextremen die we ervaren. De opbouw en instandhouding van het organischestofgehalte in de bodem is weliswaar een traag maar noodzakelijk proces dat kan worden bevorderd door het inzaaien van groenbedekkers, het toepassen van niet-kerende bodembewerking en het inwerken van stalmest, compost of houtsnippers.

Droogtebestrijding begint al lang voor de zomer.

3 De overstap naar peilgestuurde drainage

Klassieke drainage omvormen naar een peilgestuurd systeem is een veelbelovende maatregel tegen de droogte. Bij een klassieke drainage vloeit het water continu uit het perceel, ook tijdens de zomermaanden wanneer dit niet gewenst is. Met peilgestuurde drainage kan je als landbouwer de drainagefunctie zelf gaan regelen. Zo kan je tijdens de zomermaanden het kostbare water vasthouden op het perceel en kan hierdoor de impact van een droogteperiode met enkele weken worden uitgesteld, wat voor de meeste gewassen toch een aanzienlijk verschil kan betekenen. Via de NPI-steun is de omvorming van klassieke naar peilgestuurde drainage – ook wanneer de oude drainagebuizen hierbij vervangen moeten worden – voor 75% subsidiabel tot een maximumkostprijs van 2000 euro/ha (exclusief btw). Een technisch verantwoordingsadvies is hierbij verplicht.

Tijdens de zomer kan je het kostbare water vasthouden op het perceel.

Bomen verzachten het effect van droogte door het creëren van een gunstig microklimaat.

Rode klaver wortelt dieper dan grassen en kan zo beter met droogte omgaan.

4 Aanplanten van bomen en struiken

Bomen verzachten het effect van droogte door het creëren van een gunstig microklimaat. Hun schaduw zorgt voor minder verdamping en transpiratie door de gewassen (de zogenaamde evapotranspiratie). Bomen verdampen zelf natuurlijk ook significante volumes water, maar dit zorgt ervoor dat de lucht vochtig wordt gehouden. Het verdampte water stapelt zich vervolgens op en valt landinwaarts als regen terug op de grond. Bijkomend zijn houtkanten, heggen of bomen ook een buffer tegen de wind en zorgen ze ook op die manier voor minder directe verdamping. Tot slot zijn weidebomen perfecte zonneschermen die de hittestress bij vee kunnen tegengaan. Wanneer je op hetzelfde perceel bomen of struiken combineert met een reguliere landbouwteelt (ook begrazing) spreken we van agroforestry. Bij het planten van bomen en struiken is het belangrijk om eerst goed na te denken over de locatie, de gebruikte soorten en het aantal bomen om de voordelen maximaal te benutten. Interesse om deze winter een agroforestry-systeem aan te planten? Tot 16 september kan je een aanplantsubsidie (80%) aanvragen. Info en advies vind je op www.agroforestry-vlaanderen.be. Aanplanten van een houtkant of een bomenrij op de rand van je perceel kan dan weer via NPI-steun en is 100% subsidiabel (exclusief btw).

5 Droogteresistente teeltkeuzes

De laatste jaren wordt er sterk ingezet op de veredeling van meer droogtetolerante rassen en wordt er geëxperimenteerd met alternatieve teelten zoals sorghum. Deze alternatieve teelten zijn door hun fysieke eigenschappen beter bestand tegen waterschaarste. Zo hebben ze een dieper wortelstelsel of kunnen ze hun huidmondjes afsluiten of hun bladeren opkrullen om zo de verdamping te minimaliseren. Meerdere onkruiden gebruiken dezelfde tactieken om in droge periodes toch te blijven groeien. Door een gericht (kruiden)mengsel in te zaaien, kan je als landbouwer hierop inspelen. In tegenstelling tot grassen hebben kruiden zoals rode klaver, cichorei en weegbree een minder oppervlakkige beworteling waardoor ze hun water dieper in de grond kunnen halen en zo langere droogteperiodes weten te overbruggen. Dit in combinatie met een aangepast beheer zorgt dan voor een betere opbrengst. ■

Wil je graag advies of begeleiding bij de toepassing van een van bovenstaande maatregelen? Dan kan je steeds terecht bij Boeren Natuur Vlaanderen. Meer info op www.boerenatuur.be.

Met steun van ELFPO, www.vlaanderen.be/pdpo